

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszolj a feltett kérdésekre!

Gimnázium a múltban

A bonyhádi főgimnázium a 19. század második felében és a 20. század első felében németes mintára szerveződő iskola volt. Ennek a kiváló iskolatípusnak a fő feladata volt a jobbak számára a felsőfokú tanulmányok előkészítése, azokból pedig, akik nem tanultak tovább, egy megbízható, átlagos műveltségű középréteg kialakítása: az érettségizett ifjabból (majd leányokból) alakult ki a civil életben a tisztviselői kar alsóbb rétege, a katonaság kötelékében pedig a „karpaszományos” (vagyis tisztifokozatba előléptethető) réteg.

Az első érettségiző osztály tablója (1910)

Az 1924-es középiskolai törvény három csoportba sorolja a középiskolákat: gimnázium, reálgimnázium és reáliskola. Iskolánk a reálgimnázium formáját választja, így fokozatosan az 1924–1925-ös tanévtől kezdődően az első osztályban bevezetik a reálgimnáziumi tantervet, majd az 1931–1932-es tanévben a VIII. osztály is e szerint tanul. Az új tanterv nagy vesztese a latin és a görög nyelv, a hagyományos humán műveltségi tárgyak, de ugyanakkor nő a német- és az angolórák száma. Kisebb

mértékben emelkedik a mennyiségtan (számтан), a fizika és a földrajz, a természetrajz pedig differenciálódik. A szépírás teljesen elmarad, az utolsó két osztályban megjelenik az egészségтан.

Lotz János 1923 és 1931 között tanult Bonyhádon a gimnáziumban. Mintadiák volt; erről tanúskodnak az iskolai dokumentumok. Nemcsak az osztálytermi munkában volt kiváló, hanem az önképző körnek is a „sztárja” volt: minden lehetséges díjat és elismerést megkapott. Karrierje felfelé ívelt, hála az egyetemi éveknél, a sikeres külföldi tudományos pályájának.

(Készült a gimnázium honlapja alapján.)

Feladatok

1. Milyen tantárgyakat tanulhatott Lotz? Húzd alá, majd indokold! 5/

szépírás	<u>Igen</u> /nem, mert amikor kezdte a tanulmányait, még nem volt tantervi reform.
latin	<u>Igen</u> /nem, mert volt ilyen óra, csak csökkentették az óraszámot.
történelem	<u>Igen</u> /nem, mert alapvető humán műveltségi tárgy.
földrajz	<u>Igen</u> /nem, mert még növelték is az óraszámot.
egészségтан	Igen/ <u>nem</u> , mert akkor vezették be, amikor már végzett. (Az előző tanévben volt nyolcadikos.)

2. Milyen mai tantárgyakból épülhet fel szerinted az akkori természetrajz? Írj hármat, amit lehetségesnek tartasz! 3/

biológia, kémia, környezetismeret (Ezeket kívül még elfogadhatók olyanok, amelyeket valóban tanítanak ma az iskolákban.)

3. Válaszolj a kérdésekre a szöveg alapján!

4/

- a) Melyik tanévben érettségiztek először a gimnáziumban? **1909-1910.** (Csak így fogadható el.)
- b) Kétszer változtatták meg a tantervet Lotz gimnáziumi évei alatt? igen **nem** (Húzd alá!)
- c) Milyen iskolán belüli szerveződésnek volt tagja Lotz? **önképzőkör**
- d) Mit jelöltek római számmal a gimnáziumban? **az osztályokat**

4. Milyen jövőbeli lehetőségek álltak a végzős diákok előtt a gimnáziumban?

4/

Jelöld ki az életpálya egyes állomásait az akkori fiatalok számára! Többfélét mutass be, az első legyen Lotz Jánosé. A szöveg alapján oldd meg a feladatot! (Soronként 1 pont)

18 éves korban	18 év fölött	Munkahely
gimnáziumi érettségi	egyetem	külföldi tudományos pálya, egyetemek stb.
érettségi	gyakorlat/kihúzzhatja	valamilyen hivatal
érettségi	egyetem	értelmiségi pálya, pl. tanár
érettségi	katonai kiképzés	hadsereg

5. Mi a jelentése az alábbi kifejezéseknek a szövegben?

4/

civil életben: **itt:** nem katonai pálya

differenciálódik: pl. különböző területekre bomlik szét

sztár: pl. vezéregyéniség, kiválóság stb.

reálgimnázium: nagyobbrészt természettudományos ismeretekre épülő oktatást biztosító középiskola

Elfogadható még más megoldás is, ha egynyelvű szótárral igazolható a jelentés és a szöveghez is megfelelően illeszkedik.

1. Pótold az idegen szavak hiányzó hangzóit!**10/**

ambiciózus

diktatórikus

intelligencia

vákuum

videoklip

fotoszintézis

metafora

szinonima

tribün/tribun

gardrób

2. Döntsd el, hogy melyik írásmód a helyes! Ha j-vel kell írni a szót, 1-est írd a tipposzlopba, ha ly-nal, akkor 2-est!**10/**

	Tipp
1. karabé__	2
2. pende__	2
3. laká__	1
4. laká__os (meghitt, otthonos)	2
5. va__ákos asszony	1
6. bo__ler	1
7. fulla__tár	1
8. gá__a	2
9. gu__a	2
10. zugo__	2

3. A következő tíz kifejezés mindegyike a fog szóval kezdődik. Hogyan kell helyesen írni őket: egybe, külön vagy kötőjellel?**10/**

FOGTISZTÍTÓSZER

fogtisztító szer

FOGZOMÁNC Sérülés

fogzománcsérülés

FOGMOSÓPOHÁR

fogmosó pohár

9. osztály - megoldó

FOGA FEHÉRE	foga fehére
FOGALAKÚ	fog alakú
FOGFÁJÁSELLENISZER	fogfájás elleni szer
FOGGALKÖRÖMMEL	foggal-körömmel
FOGÍNYHANG	fog-íny hang
FOGKEFETARTÓ	fogkefetartó
FOGÉSÍNYGYULLADÁS	fog- és ínygyulladás

4. Az alábbi szavak közül válaszd ki azokat, amelyek A magyar helyesírás szabályai 12. kiadása alapján helyesek! **10/**

1=az első megoldás a jó 2=a második a jó X=mindkét írásmód helyes

vendéglátó-ipari	vendéglátóiipari	2
árboc	árbóc	2
eszencia	esszencia	2
penészszerű	penészszerű	2
napéjegyenlőség	nap-éj egyenlőség	2
céhhel	céhvel	X
ímélkapcsolat	e-mail-kapcsolat	X
samanizmus	sámánizmus	2
nagyméretű	nagy méretű	2
örökkön örökké	örökkön-örökké	1

5. Milyen kezdőbetűvel írjuk a következő szavakban az aláhúzott betűket?

14/

1=kis kezdőbetű 2=nagy kezdőbetű X=mindkettő lehet

1.	<u>R</u> OUSSEAU-I	1
2.	KELET- <u>M</u> ECSEKI TÁJVÉDELMI KÖRZET	1
3.	BELSŐ- <u>J</u> ÁNOS-DŰLŐI	2
4.	BUDAPESTI <u>N</u> EMZETKÖZI VÁSÁR	2
5.	<u>A</u> KADÉMIAI ARANYÉRMES	1
6.	<u>N</u> EMZETKÖZI NŐNAP	1
7.	<u>I</u> D. NAGY JÓZSEF	X
8.	DRÁGA ILONKA <u>N</u> ÉNI!	X
9.	KOSSUTH <u>R</u> ÁDIÓ	X
10.	KELETI- <u>S</u> IERRA MADRE-I	2

9. osztály - megoldó

11.	GYŐR-MOSON-SOPRONI	1
12.	1. SZÁMÚ ÁLTALÁNOS ISKOLA	2
13.	CSONTVÁRY TEREM	X
13+1	NYUGAT	X

6. Döntsd el, hogy helyes vagy helytelen-e a következő mondatokban az írásjelhasználat! A megadott betűjeleket alkalmazd! 6/

J=jó

H=helytelen

„Szeretni az emberiséget – vallja Kölcsey –: ez minden nemes szívnek elengedhetetlen feltétele.”	J
Anya – bár nem is kértem tőle – vett nekem egy új táskát.	J
Bölcészdiplomát szerzett – tanárit –, de író lett.	J
Most pedig, gyerekek, elmegyünk és veszünk almát, körtét, szilvát, stb.	H
A lányom, mint orvos vett részt a konferencián.	H
Ötven gombócot evett meg, anélkül, hogy ivott volna.	H

Összesen: 60 pont

Elért pontszám: _____